

حیاتینہ

معیشت مؤمنانہ

آشنائی با چہار مفہوم زہد، رفاہ، تحملگرائی و اشرفیگری
در کلام رہبر معظم انقلاب اسلامی (مدظلہ العالی)

ترجمہ و تفسیر حضرت آیت عظمیٰ مہدی (عج)

سرشناسه: خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ -
عنوان و نام پدیدآور: معیشت مؤمنانه: آشنایی با چهار مفهوم زهد، رفاه، تجمل‌گرایی و اشرافیگری در کلام
رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله) / به کوشش ابوالقاسم کریمی.
مشخصات نشر: تهران: مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله
العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، انتشارات انقلاب اسلامی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری: ۱۷۶ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۲۱۸-۳۱-۵

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت: بالای عنوان: حیات طیبه.

موضوع: خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸.. دیدگاه درباره شیوه زندگی

موضوع: خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸.. پیامها و سخنرانیها

موضوع: شیوه زندگی - جنبه‌های مذهبی - اسلام

شناسه افزوده: کریمی، ابوالقاسم، ۱۳۶۲ -، گردآورنده

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۶ م ۹۳ ش / ۱۶۹۷ DSR

رده‌بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۴

شماره کتابشناسی ملی: ۴۶۷۷۵۲۷

دفتر نشر آیت‌الله العظمی خامنه‌ای

حیاتین

معیشت مؤمنانه

آشنایی با چهار مفهوم زهد، رفاه، تجمل‌گرایی و اشرافیگری
در کلام رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله‌العالی)

به کوشش: ابوالقاسم کریمی

ناشر: انتشارات انقلاب اسلامی

(وابسته به مؤسسه‌ی پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی)

شمارگان: ۲۰۰۰

چاپ نهم: زمستان ۱۴۰۱

۵۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۲۱۸-۱۳-۵

نشانی: تهران، خیابان جمهوری اسلامی، خیابان فلسطین جنوبی، خیابان شهید صالحی، شماره‌ی ۲۶

مرکز پخش: ۰۲۱۶۶۴۰۵۱۰۰

فروشگاه مشهد: ۰۵۱۳۲۲۸۱۲۲۵-۷ - فروشگاه قم: ۰۲۵۳۲۷۷۰۲۸۵۲

پست الکترونیکی: Info@Book-khamenei.ir - سامانه‌ی پیام کوتاه: ۱۲۰ ۲۰ ۱۰۰۰ - تارنما: <http://Khameneibook.ir>

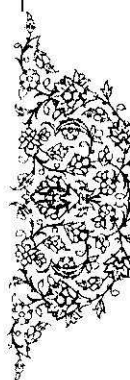
پیشگفتار

هدف نهایی از خلقت انسان، رسیدن به قرب الهی است و راه رسیدن به این مقام، با گذر از امتحانات و آزمونهای گوناگون حاصل می‌شود. انبیای عظام و امامان والایم (صلوات الله علیهم اجمعین) نیز به دنبال رساندن انسان به این سرمنزل بوده‌اند. اما اهتمام به آخرت و مقامات معنوی، باعث غفلت ایشان از زندگی دنیوی نشده است. انسان متکامل در بینش الهی، هم به آبادانی دنیا می‌پردازد و هم به آبادانی آخرت، و حاصل این دو، رسیدن به حیاتی است که در اصطلاح قرآنی از آن تعبیر به «حیات طیبه» شده است. حیات طیبه در سایه‌ی رشد اخلاقی فردی و پیشرفت معنوی، علمی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و دستیابی به عدالت اجتماعی به دست می‌آید.

مؤلفه‌های متعددی را میتوان برای دستیابی به این هدف و آرمان بلند برشمرد. رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله‌العالی) با احاطه‌ی بسیاری خوبی که بر راهکارهای رسیدن به حیات طیبه دارند بسیاری از این مؤلفه‌ها را در بیانات خود به صورت شیوا و رسایی بیان فرموده‌اند. بر این اساس انتشارات انقلاب اسلامی، با هدف معرفی این مؤلفه‌ها با پژوهش در بیانات معظم‌له و به تدریج، کتابهای موضوعی با این عنوان را تقدیم علاقمندان به بیانات ایشان خواهد کرد.

فهرست مطالب

- ۱..... فصل اول: زهد.....
- ۳..... الف) تبیین زهد و بیان ضرورت.....
- ۳..... زهد یعنی دل نباختن به دنیا.....
- ۴..... زهد یعنی بی‌رغبتی و نجس‌بین به دنیا.....
- ۵..... بی‌رغبتی به دنیا و تولید ثروت در کنار هم.....
- ۷..... ضرورت فراخوانی جامعه‌ی امروز به زهد.....
- ۷..... زهد امیرالمؤمنین(علیه‌السلام)؛ نیاز امروز جامعه.....
- ۸..... لزوم جهتگیری زندگی به سوی زهد.....
- ۹..... لزوم ترویج سخت گرفتن به خود و انفاق به دیگران.....
- ۹..... ب) راهکارها و الگوها.....
- ۹..... تقوا؛ علاج دل‌نیستن به دنیا.....
- ۱۰..... فتنه‌انگیزی علاقه‌ی به مال.....
- ۱۰..... حمله‌ی به زهد؛ یکی از اهداف دشمن در تهاجم فرهنگی.....
- ۱۰..... ساده‌زیستی مسئولین؛ راه مبارزه با اسراف.....
- ۱۱..... زهد در دنیا؛ زینت علی‌بن‌ابی‌طالب(علیه‌السلام).....
- ۱۲..... زهد امیرالمؤمنین(علیه‌السلام)؛ یک قلّه‌ی دست‌نیافتنی.....
- ۱۳..... مدیریت زاهدانه‌ی امیرالمؤمنین(علیه‌السلام)؛ الگوی مدیریتی اسلام.....
- ۱۴..... اعتراف دشمنان امام(ره) به زهد و پارسایی ایشان.....
- ۱۴..... لزوم ساده‌زیستی برای ائمه‌ی جمعه.....
- ۱۵..... ضرورت الگو بودن مسئولان در زهد و بی‌رغبتی به دنیا.....

- ۱۶.....الگو بودن مجلس برای مردم و نهادها.....
- ۱۷.....(ج) زهد در عرصه‌ی حکومت و سیاست.....
- ۱۷.....(۱) تبیین و بایسته‌ها.....
- ۱۷.....زهد مسئولان یعنی عدم بهره‌مندی در زندگی شخصی.....
- ۱۸.....بساطت و سادگی در کارها؛ زینده‌ی نظام اسلامی.....
- ۱۹.....ساده‌زیستی؛ از مصادیق سپاسگزاری از مردم.....
- ۱۹.....ضرورت حفظ حالت زهد در مجلس شورای اسلامی.....
- ۲۰.....ضرورت امساک مسئولان از تجملات زندگی.....
- ۲۰.....از بین رفتن روحیه‌ی اشرافیگری دوران طاغوت به برکت انقلاب اسلامی.....
- ۲۱.....از برکات نظام اسلامی؛ مردمی بودن مسئولان.....
- ۲۲.....یکی از کارهای امام(ره)؛ باطل کردن باورهای غلط در باب اخلاق فردی حکام.....
- ۲۲.....تغییر رویکرد تجمل به زهد در انقلاب اسلامی.....
- ۲۲.....شاخصه‌ی مدیران اسلامی؛ تلاش و فعالیت و دل نیستن به دنیا.....
- ۲۳.....(۲) راهکارها و آثار.....
- ۲۳.....لزوم قرار گرفتن زندگی مردم معمولی به‌عنوان معیار زندگی مسئولان.....
- ۲۵.....سمت و منصب؛ یک وظیفه نه طعمه.....
- ۲۷.....لزوم الگو گرفتن مسئولان از زهد امیرالمؤمنین (علیه‌السلام).....
- ۲۸.....پیگیری شعار ساده‌زیستی بعد از انقلاب.....
- ۲۸.....تعلقات دنیا؛ دامی خطرناک برای مسئولان.....
- ۲۹.....زهد اولیای الهی؛ از عوامل ترویج اسلام.....
- ۳۱.....حفظ پارسایی مسئولان؛ عامل شکست دشمن.....
- ۳۱.....تکذیب تبلیغات دروغ دشمن با ساده‌زیستی مسئولان.....
- ۳۲.....اهتمام مسئولان به رفاه شخصی؛ از مصادیق بی‌تقوایی.....
- ۳۲.....ساده‌زیستی؛ شرط لازم برای حفظ پیوند حقیقی یک مسئول با مردم.....
- ۳۳.....ساده‌زیستی؛ از عوامل گرایش مردم به مسئولان.....
- ۳۳.....آسیب‌ناپذیری نظام اسلامی در گرو رواج زهد در بین مسئولان.....

فصل دوم: رفاه.....

- ۳۷.....(الف) تبیین و بیان اهمیت.....
- ۳۷.....ضرورت برخورداری مردم از حداقل رفاه.....

۳۷..... فریاد بر سر تارک دنیا.....

۳۸..... تفاوت رفاه مادی و مصرف‌گرایی

۳۸..... رفاه در زندگی؛ راهبرد اقتصادی اسلام.....

۳۹..... رفاه مادی از برکات عمل به قرآن کریم.....

۳۹..... اهتمام ادیان الهی به ایجاد رفاه

۳۹..... رفاه عمومی؛ از اهداف انقلاب اسلامی.....

۳۹..... رفاه مادی توأم با سازندگی معنوی.....

۴۱..... کار دشمن؛ القای تفکر جدایی رفاه و معنویت

۴۲..... ضرورت جهتگیری رفاه به سمت اقشار محروم.....

۴۳..... فرقی نظام اسلامی و نظام سرمایه‌داری

۴۳..... پایبندی به اصول انقلاب یعنی تلاش برای رفاه مستضعفان.....

۴۴..... اهداف معنوی همراه با توسعه‌ی عدالت یعنی الگوی یک کشور اسلامی.....

۴۴..... ناتوانی تمَنّ غربی از ایجاد رفاه عمومی.....

۴۵..... (ب) راهکارها و آثار

۴۵..... اقتصاد مقاومتی راه اصلاح معیشت مردم.....

۴۵..... رفاه اقتصادی ملازم با استقلال سیاسی و عدالت اجتماعی.....

۴۷..... سیاستهای اصل ۴۴؛ گامی در جهت رفاه عمومی.....

۴۷..... خواست اکثریت مردم؛ رفاه در چهارچوب مقررات اسلام.....

۴۷..... رفاه اقشار محروم؛ دغدغه‌ی انسان مؤمن و حکومت اسلامی.....

۴۸..... ایجاد رفاه برای تأمین کرامت انسانی مردم.....

۴۹..... ضرورت تأمین رفاه اقشار محروم همراه با خوداتکایی آنها.....

۵۰..... لزوم بکارگیری نهایت تلاش از سوی مسئولان برای ایجاد رفاه عمومی.....

۵۰..... تأمین رفاه در جامعه در پرتو تعالیم اسلامی.....

۵۰..... ایجاد رفاه در جامعه؛ زمینه‌ساز صدور فکر انقلاب.....

۵۳..... فصل سوّم: تجمّل‌گرایی و مصرف‌زدگی.....

۵۵..... (الف) تبیین و بیان ضرورت اجتناب.....

۵۵..... مصرف‌گرایی یعنی صرف درآمد در امور غیرضروری.....

۵۵..... دستور اسلام؛ تولید ثروت و جلوگیری از مصرف‌گرایی.....

مقدمه

دستیابی به خوشبختی یکی از آرزوهای فطری تمام انسانها است. اما تعریف خوشبختی و سعادت از اموری است که مورد اختلاف واقع شده و از گذشته تا کنون از دلمشغولی‌های فلاسفه و حکما بوده است. اسلام ناب محمدی با نگاه جامع به انسان، خوشبختی حقیقی انسان را در گرو قرب به خداوند و آراسته شدن به صفات و فضایل انسانی دانسته است. البته مکتب اسلام آرامش و سعادت را فقط در عرصه‌ی آخرت تعریف نکرده است بلکه با تمثیل دنیا به مزرعه‌ی آخرت^۱، همواره به پیروان خود گوشزد میکند که راه وصول به کمال حقیقی از همین دنیا میگذرد. اسلام به این هم بسنده نکرده بلکه وظیفه‌ی آبادانی دنیا را نیز بر دوش انسانها نهاده است.^۲

از دورانهای کهن، انسانها در تعامل با دنیا، افراط و تفریط را سرلوحه‌ی خود قرار داده‌اند. بیشتر انسانها علاقمند به گردآوری مال و ثروت بوده‌اند و عده‌ای نیز با رویگردانی افراطی از دنیا، به گوشه‌ی عزلت خزیده‌اند و چشم بر همه‌ی لذات آن بسته و دست از کار و تلاش کشیده‌اند.

اما اسلام با نگاه مبتنی بر فطرت انسان، مسلمانان را از افراطها و تفریطها

۱. عوالی النالی، ج ۱، ص ۲۶۷.

۲. سوره‌ی هود، آیه‌ی ۶۱.

بر حذر داشته است. از یک طرف در عرصه‌ی زندگی فردی، تک تک افراد جامعه را مکلف به کار و تلاش می‌نماید و آنها را از تنبلی باز می‌دارد، از سویی دیگر مسئولان حکومت اسلامی را به تأمین رفاه عمومی تشویق می‌کند، انسانها را به دوری از اسراف و مصرف‌زدگی می‌خواند، در عین حال می‌پسندد که مسلمان اهل نظافت و هم در میان خانواده و هم در جامعه آراسته باشد، از جانبی دیگر زهد و دل‌بریدن از تعلقات دنیوی را نیکو می‌شمرد، و حاکمان را امر می‌کند که زندگی خود را در سطح متوسط جامعه قرار دهند.

در طول تاریخ اسلام هر زمان که حاکمان، عالمان دین و عموم مردم به این نسخه‌ی نورانی و کامل اسلام عمل کرده‌اند، ثمرات آن را هم در حیات معنوی و هم در حیات مادی و هم در زندگی فردی و هم در زندگی اجتماعی دیده‌اند و هر گاه از این دستور فاصله گرفته‌اند، حیات مادی، معنوی، فردی و اجتماعی آنها دستخوش انحطاط شده است.

در ایران نیز در دوران ننگین سلسله‌های منحوس پادشاهی، رهنمودهای اسلام به فراموشی سپرده شد. از همه مصیبت‌ناورتر دوران حکومت پدر و پسر ملعون پهلوی بود. از یک سو پادشاه و درباریان و مسئولان حکومتی به ساخت یک طبقه‌ی اشراف پرداختند و با سوءاستفاده از موقعیتهای خود و با ویژه‌خواری‌ها بر ثروتهایشان انباشتند و از سویی دیگر با ترویج زندگی تجمل‌گرایانه و مصرف‌زده در میان طبقه‌ی بالا و متوسط جامعه، این بیماری را در اقصی نقاط کشور منتشر کردند. شکاف طبقاتی غوغا می‌کرد، در حالی که عده‌ی زیادی از حداقل امکانات زندگی محروم بودند، کسانی دیگر یافت می‌شدند که نمی‌دانستند چگونه باید اموال بادآورده‌ی خود را مصرف کنند.

با پیروزی انقلاب اسلامی ورق برگشت و بار دیگر پس از صدها سال، نسخه‌ی اسلام سرلوحه‌ی رفتار حاکمان و مردم قرار گرفت. در رأس حکومت فقیهی عارف و زاهد قرار گرفت که به حداقل‌های دنیوی بسنده

می‌کرد و در پی او کسانی بر اریکه‌ی قدرت قوای سه‌گانه تکیه زدند که آرزوی زندگی مسلمانانه داشتند و به تنها چیزی که فکر نمی‌کردند گردآوری مال و ثروت و سوءاستفاده از مقام بود. در بدنه‌ی حکومت نیز مدیرانی قرار گرفتند که یا خود متخلّق به اخلاق اسلامی بودند یا از بیم قرار گرفتن در معرض اتهام تجمل‌گرایی و اشرافی‌گری خود را اهل زهد نشان میدادند. شرایط جنگ و حال و هوای جهاد و شهادت نیز از یک سو و مشکلات مالی کشور از سویی دیگر مانع از آن می‌شد که دنیازدگی و شکل‌گیری طبقه‌ی اشراف به صورت جدّی بروز کند.

با پایان گرفتن جنگ و شروع دوران بازسازی خرابیهای جنگ و عقب‌ماندگی‌های دوران طاغوت، اندک‌اندک رگه‌هایی از روی آوردن مردم و مسئولان به تجملات دیده شد. حتی شنیده شد که برخی افزایش مصرف را ضرورت تولید دانستند و با این ایده که تا مصرف بالا نرود، تولید پیشرفت نمی‌کند، سبک زندگی جلاپذیری در میان حاکمان و مردم رواج پیدا کرد.

اما رهبر معظم انقلاب که از میان مردم برخاسته بود، از اولین روزهای رهبری خود، همگان را به دوری از تجمل‌گرایی و اشرافی‌گرایی توصیه نمودند. در عین حال بر بازسازی کشور و افزایش سطح رفاه عمومی تأکید کردند. ایشان از ایجاد یک طبقه‌ی جدید اشرافی نهی کردند و مردم را نیز از مصرف‌زدگی و تجمل‌گرایی و اسراف باز داشتند.

اما متأسفانه این رهنمودها به صورت جدّی دنبال نشد و در نتیجه هم طبقه‌ی جدید اشراف و نوکیسه‌ها گسترش یافت و هم در طبقه‌ی متوسط به بالای جامعه مصرف‌زدگی و علاقمندی به تجملات جلوه‌گر شد.

در آخرین اتفاق هم افشا شدن فیشهای حقوقی نجومی قلب علاقمندان به انقلاب و به ویژه رهبر انقلاب را جریحه‌دار کرد.

البته بیان این مطالب به آن معنا نیست که همه‌ی مسئولان دچار این مشکلات شده‌اند و یا آن‌که بلیه‌ی مصرف‌زدگی و اسراف همگانی شده

است. بسیاری از بدنه‌ی مدیران حکومت به پیروی از رهبر معظم انقلاب زندگی زاهدانه را مطمح نظر خود قرار داده‌اند و بسیاری از اقشار مختلف مردم نیز همان الگوی زندگی انقلابی را دنبال می‌کنند.

اهمیت این موضوع، انتشارات انقلاب اسلامی را بر آن داشت تا با جمع‌آوری بیانات معظم‌له در چهار موضوع زهد، رفاه، تجمل‌گرایی و اشرافیگری و تبویب مناسب آن، مخاطبان محترم را در بازشناسی این چهار مفهوم بر اساس بیانات ایشان یاری رساند.

امیدواریم هم کارگزاران نظام و هم عموم مردم با به کار بستن نصایح معظم‌له در این زمینه، مقدمات تحقق جامعه‌ی آرمانی اسلامی را فراهم آورند. ان شاء الله

و من الله التوفیق

